

УДК 327:930

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ УНІВЕРСАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ У СУЧАСНОМУ ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Вікторія Буник

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
філософський факультет, кафедра теорії та історії політичної науки,
вул. Університетська 1, 79000, Львів, Україна
e-mail: vik-ka04@ukr.net*

Досліджено універсалізацію суспільно-політичного процесу як причину виникнення конфлікту та масштабну трансформацію в політичному житті суспільства. Універсалізацію розглянуто у вигляді змінного елементу, що або «приживається» в системі суспільства, або ні. Охарактеризовано процес «знищення» універсалізацією рідних для суспільства елементів, унаслідок чого виникає конфлікт ідентифікації, який визначає межу між універсальним та сингулярним.

Ключові слова: політичний процес, глобалізація, політичний конфлікт, універсалізація політичних процесів, трансформація суспільно-політичного життя.

У сучасному суспільстві існує проблема розмежованості явищ і понять, котрі існують у суспільно-політичному житті чи стосуються його. Причина цього – поляризованість світу, яка й провокує неможливість поєднання одиничного (універсального) та загального (глобального). Однак у постмодерністському світогляді ці поняття дуже своєрідно впливають одне на одного. Адже саме універсальність і є основною характеристикою глобального світоустрою, а одиничність, навпаки, характеризує суверенність, незалежність і нестандартність світогляду, способу життя, мислення й розуміння себе та своєї культури. Таке означення понять залежить від багатьох чинників сучасного суспільно-політичного процесу, що «виховують універсальну людину». Проте цю теорію не варто плутати з формалізованим поглядом про людину-ерудита. У глобалізованому світі під таким поняттям людина пристосовується до загальних цінностей, думок і можливості вибору. Серед багатьох можливостей вона обирає чітко визначені, подані суспільним прогресом, але в жодному випадку не ті, які були надані їй в недалекому минулому. Адже прогресивний розвиток суспільства, з одного боку, лише розвиває сферу існування людини, покращує її та полегшує. Хоча з іншого – цей глобальний процес «поглинає» індивідуальні проблеми й можливості людини ототожнюючи їх зі загальним процесом на певних етапах розвитку світу. Такі розбіжності спричиняють різні конфлікти у суспільстві, зумовлені з глобального й локального середовища. Отже, досліджуючи універсалізацію суспільно-політичного процесу, варто визначити передусім сутність понять «універсалізація», «глобалізація», «політичний конфлікт» і «соціально-політичний процес», знайти взаємозалежність між ними й охарактеризувати вплив одне на одного. У цьому причинно-наслідковому ланцюжку також встановлюються критерії, принципи і теорії стосовно зазначених понять.

Теоретико-методологічний аналіз допоможе розкрити проблему в більш прикладному ключі політичної науки.

Методологія вивчення процесу універсалізації політичної дійсності становить важливий етап дослідження проблеми. Вона доступна як система понять та їхніх відношень, принципів і методів розвідки, котрі окреслюють універсалізацію суспільно-політичних процесів. Процес універсалізації належить до найнеоднозначніших, адже може розглядатись одним із напрямів глобалізації або окремим процесом. Тому процедура методології надзвичайно необхідна, оскільки неможливо досліджувати справжній процес у всьому його імовірному безмежному просторі й існуванні. Проте зауважимо, що методологія – це не здійснення самого дослідження, а наперед жорстко обмежений спектр вірогідних результатів. Універсалізація як політичне явище й об'єктивна закономірність привертає все більшу увагу вчених в країнах і Заходу, і Сходу. Саме тому опубліковано багато праць з глобалістики. Однак проблема полягає в тому, що універсалізацію в цьому вимірі не розглядають як самостійний процес, у зв'язку з чим методологічної бази для її вивчення практично немає. Хоча необхідно чітко розмежовувати глобалізацію, яка є виміром, та універсалізацію, яка становить етап цього виміру.

Поглиблене дослідження сучасних глобальних процесів диктує необхідність нових підходів і методів до аналізу самого поняття універсалізації та її впливу на суспільно-політичні процеси у світі. Адже універсалізація сприяє не лише універсалізації тих чи інших інформаційних і науково-технічних проблем, а й урізноманітнює проблеми в суспільстві [4]. На сучасному етапі універсальні можливості розвитку між країнами та людьми стають нерівномірнішими і соціально несправедливими. Це призводить до виникнення усіляких конфліктів у світовому просторі. Наприклад, в останнє десятиріччя має місце значна активізація процесів зростання і відродження етнічної та конфесійної свідомості в різних районах світу. Подальша інтенсифікація таких процесів неминуче спричинить появу суттєвих міжетнічних і міжконфесійних протиріч у світі.

У праці «Мораль в сучасній соціальній системі світу» Б. Вілсона саме питання моральності постає проблемою виокремлення й вибору ціннісних орієнтирів з потоку всіх можливих у світі [див.: 5]. На цей вибір однозначно впливає ідентифікація людини себе самої, розуміння її національної приналежності, культурної та релігійної спадщини й інших подібних проблем. На думку Н. Лумана, універсалізація має системний характер. Тому її мають ті елементи, які добровільно взаємодіють між собою. Елементи, котрі не можуть взаємодіяти, руйнують систему і зумовлюють сутички одних складових з іншими. Таке явище, з одного боку, дає змогу системі «виправляти» свою відмінність, формуючи однакові критерії для подальшої універсалізації, з іншого – спричиняють загрозу самій універсальності системи [10].

У працях постмодерніста Ж. Бодрієра сучасний глобалізований світ постає нестійким. Справжня небезпека пов'язана з тим, що створене зусиллями численних фахівців суспільство, в якому, здається, більше не існує жодних форм зла, насправді дуже хитке і вразливе. Не лише зовнішня загроза може порушити рівновагу, – всередині системи зароджуються нові небезпечні віруси, перед котрими безсилі люди, вигодувані штучної їжею. Це не медична, тобто не тільки медична проблема. Йдеться про те, що за фасадом гасел, пацифізму, демократії, екології, здоров'я,

моральної чистоти, безконфліктної комунікації приховуються реактивні форми зла. Гасла ж ці можна назвати продуктами універсалізації – тим, до чого причетні всі без винятку [3].

Дослідник У. Бек натомість вбачає у глобалізації світу гомогенніше середовище, яке буде єднати суспільства і цивілізації та боротись із конфліктами. Саме у цьому й полягає заслуга універсалізації, що гомогенізує культурну сферу і допомагає виробити єдині універсальні цінності [1].

Вагомою основою для аналізу проблеми універсалізації та конфліктності у глобалізованому світі слугує праця С. Гантінгтона «Хто ми? Виклики американської ідентичності». Він дуже чітко простежує проблему виникнення конфлікту в глобалізованому світі, через непримиренність цивілізацій, котрі вирізняються передусім своїми цінностями й звичаями [8]. Автор пояснює постійний зв'язок між універсалізацією та виникненням конфліктів, стверджуючи, що єдиним питанням, яке завжди буде єднати людство, – погодження людства. Відповідає учений також достатньо традиційно. Люди ідентифікують себе, використовуючи поняття релігії, мови, історії, цінностей, звичаїв і суспільних інститутів. Ідентифікація відбувається з прив'язанням до певної культурної групи – племен, етнічних груп, релігійних общин зрештою, націй і цивілізацій. Тобто «ми дізнаємося, хто ми, лише після того, коли нам стане відомо, ким ми не є, і тільки тоді матимемо змогу дізнатись, хто ми» [8]. У такий спосіб джерелом конфліктів в глобалізованому світі постає не лише ідеологія й економіка. Найважливіші межі, що розділяють людство, визначаються універсалізацією культурної сфери суспільства. Тоді ж і поняття універсалізації цінностей можна пояснити через пізнання людством себе, утвердження власних принципів та ідеалів, виявлення власної ідентичності, походження та ролі в суспільстві, а тоді вже – ідентифікацію самого себе. Саме конфлікт між націями і групами країн різних цивілізацій найточніше виявляє цю боротьбу за власні інтереси, зацікавленості. Отже, з погляду неореалізму, людство самостійно універсалізує свої цінності й потреби, котрі в кінцевому підсумку ідентифікуються тією самою групою чи нацією за певний період і в певний відтинок часу. В контексті розвитку людина універсалізує для себе не лише такі цінності, як любов, свобода, самопожертва, а й ненависть, насильство й одержимість владою. Конфлікти стають неминучим виявом людської натури. Універсалізація – явище, що існувало і в традиційному суспільстві, й у сучасному. В кожному суспільстві повинні бути спільні інтереси, які дають змогу людям співіснувати разом: у простому суспільстві – це родинні зв'язки; в сучасному суспільстві з високою часткою неоднорідності й складною структурою загальні інтереси повинні бути «зовнішніми», наприклад, пов'язаними з політичною системою.

Головне завдання методологічного дослідження С. Гантінгтона – пошук ідентичності в сучасному світі. Ідентичність – це і є універсальність для певної групи людей, суспільства, нації. Саме тому конфлікти, котрі виникають у глобалізованому світі, є конфліктами ідентичності [8]. Вони й призводять до культурної переідентифікації держав, формування системи нових міжнародних відносин. Основна думка вченого в тому, що поширення західних цінностей не сприяє ані виникненню загальної цивілізації, ані вестернізації незахідних суспільств. Окрім того, універсалістські претензії Заходу можуть спричинити конфлікти з іншими цивілізаціями, зокрема з ісламом і Китаєм. Політичні принципи – «неякісний матеріал» і для ідентифікації, і для універсалізації; єдиним об'єднуючим елементом

мають бути культурні цінності. Інтерес до вивчення впливу універсалізації, а не глобалізації особливо актуалізувався в першому десятиріччі XXI ст., коли події, які так чи інакше дослідники зараховують до виявів «конфлікту цивілізацій», помітно почастишали і навіть набули систематичного характеру. Попри очевидну інтенсифікацію емпіричних маніфестацій «конфлікту цивілізацій», теоретичне осмислення таких процесів, зокрема з огляду наявності великих досліджень, наразі не відповідає ні потребам світової спільноти, потребуючи адекватних пояснень того, що відбувається, ні потребам наукового та філософського пізнання дійсності [8].

Сприйняття ж у науковому співтоваристві «конфлікту цивілізацій» лише як «концепції С. Гантінгтона», а не реальності сучасного світу призводить до одностороннього трактування самої ідеї конфлікту, зумовленого універсалізацією, що ототожнюється з концепцією американського політолога. Подібне ототожнення спричинило граничну політизацію поняття «конфлікт цивілізацій» і розгляд цього феномену лише в контексті тих ідей і конкретних рекомендацій, які викладені в працях С. Гантінгтона. Водночас очевидно: ідея такого конфлікту не зводиться лише до концепції С. Гантінгтона, а постає як діагноз глобального розвитку на початку XXI ст. На сучасному етапі наукового дискурсу важливо не лише визначити існування протистоянь глобального масштабу, а й ідентифікувати їхній характер, і, операціоналізувати, чи ввійшло в широкий ужиток у різних видах дискурсу (філософський, науковий, політичний) поняття «конфлікт цивілізацій». Підтверджена самим плином історії адекватність трактування сучасного глобального протистояння саме як протистояння культурно-цивілізаційного, обумовлює актуальність подальшого розроблення ідеї міжцивілізаційного конфлікту, що виникає в полі глобалізації, але спричинений універсалізацією, виявлення його передумов, причин і підстав.

Окрім розвідок С. Гантінгтона, вирізняються дві праці, безпосередньо присвячені проблемі конфлікту цивілізацій. По-перше – А. Таріка «Зіткнення цивілізацій: хрестові походи, джихад і сучасність», але вона має публіцистичний характер і не містить серйозних теоретичних узагальнень. Теоретичніше насичена робота Дж. Сакса «Гідність відмінності. Як уникнути зіткнення цивілізацій», де проаналізовано феномен розмаїття національних, соціальних, релігійних, культурних та інших людських спільнот і розглянуто можливість зниження загрози конфлікту через діалог між ними.

У пострадянському просторі проблема впливу універсалізації на виникнення конфлікту не одразу викликала великий інтерес. Дослідження цього питання полягали радше у виявленні глобалізації та її впливу на суспільство, але не універсалізації. Учений А. Назаретян одним з перших відгукнувся на статтю С. Гантінгтона, зауваживши згубність міжцивілізаційних конфліктів у сучасну технологічну еру, і запропонував вихід із цього протистояння через уподібнення цивілізацій одна одній на основі загальноприйнятих культурних цінностей.

У дискусіях, спричинених вивченням нового явища універсалізації, позначені основні напрями осмислення сучасної дійсності в контексті ідей С. Гантінгтона. Так, було наголошено на важливості історіософської інтерпретації сучасного глобалізованого світу. Вирізняються праці А. Дмитрієва, Д. Зарова, С. Кисельова, В. Литвиненко, В. Межуєва, А. Столярова, В. Чагілова, О. Шкаратана. Більшість з цих російських авторів сприймають тезу С. Гантінгтона про те, що протистояння і

напруження в сучасному світі має не державний, а цивілізаційний характер. Тобто на них впливає не глобалізація, а ціннісний аспект – універсалізація суспільства. На думку А. Столярова, вся історія – це «зіткнення цивілізацій»; А. Дмитрієв прогнозує поглиблення існуючого протистояння цивілізацій; В. Межуєв пояснює сучасні конфлікти протиріччями у розвитку світової капіталістичної системи, а не культурно-цивілізаційними протиріччями.

Окремі науковці, в тому числі Б. Рассет, намагаються довести на засадах аналізу емпіричних фактів теоретичну неспроможність теорії С. Гантінгтона. Приблизно такої ж позиції дотримуються Дж. Метлок і Г. Хартман, вважаючи, що концепція «конфлікту цивілізацій» теоретично неспроможна і суперечить фактам. В. Наумкіна називає цю концепцію «безглуздою», оскільки універсалізація в жодному випадку не впливає на міжцивілізаційні конфлікти; вона також перетворена глобалізацією на війну ресурсів і владних привілеїв. А. Янів стверджує неспроможність концепції С. Гантінгтона в контексті загальної критики цивілізаційного підходу, позначаючи його «постмодерністським».

Проблему впливу та змінення якості універсалізації як процесу, що впливає на суспільно-політичну дійсність, трактують А. Гулевський і В. Хліпун. За їхніми твердженнями, міжцивілізаційний конфлікт обумовлений сучасними явищами глобалізації, під час котрих відбувається вторгнення західної культури в зони з протилежними культурними цінностями. Згідно з Ю. Яківцем, сценарій конфліктів, спричинених універсалізацією, став відповіддю на виклики глобалізації. Л. Медведко вважає: у світовому процесі глобалізації цивілізаційні світи рухаються не зустрічними, а паралельними курсами. З. Відоевич розглядає універсалізацію неминучим наслідком глобалізації, що зумовлює конфлікти в світі.

Певний розвиток у науковій літературі отримала проблема суперечності між сучасністю і традиційністю як підстави конфлікту Заходу та Сходу. На думку Л. Васильєва, спостерігається принципова структурна відмінність між традиційним Сходом та Заходом (іманентно спрямованим у майбутнє), що за суттю неперехопна. У контексті проблеми модернізації протистояння між сучасним Заходом і традиціоналістським ісламським світом зазначають А. Аксененко, П. Гуревич, Б. Данилов, Б. Єрасов, А. Малащенко, В. Наумкіна, Г. Фуллер, М. Хатамі. Істотно висвітлено в науковій літературі регіональний аспект конфліктів, спричинених універсалізацією, пов'язаний із проблемою інтеграції традиціоналістських, передусім мусульманських громад в європейський культурно-цивілізаційний простір. У цьому зв'язку важливе значення мають розвідки С. Бенхабіба, Є. Демінцевої, А. Захарченко, Р. Лейка, Д. Муаза, Г. Помаранчі, В. Проданова, Ю. Рубинського, Е. Тагірова, А. Шайо.

На сучасному етапі розвитку світу такі стереотипи, як «дилема безпеки», «сила» зовсім зруйнувались. Адже до існуючих колізій національних держав у глобалізованому світі можуть долучатись зовсім нові. Протиріччя ймовірні між людьми, котрі вважають себе громадянами світу, й індивідами, що розглядають себе патріотами своєї держави, релігії та національної спільності. Цікава з цього приводу типологія конфліктів постмодерністського дослідника-компаративіста Д. Аптера: 1) зіткнення переваг; 2) зіткнення інтересів; 3) зіткнення цінностей [див.:6]. Саме названі види конфліктів становлять категорії, якими має змогу оперувати універсалізація, тобто суспільство самостійно їх універсалізує. Природа таких

конфліктів, за Е. Гідденсом, має природу ціннісних конфліктів і чітко розмежовує поняття «протиріччя» та «конфлікт». Конфлікт, що виникає на тлі універсалізації таких цінностей, – це боротьба між акторами та суспільствами, котрі структурно протилежні у соціокультурній системі світу. У сучасному глобалізованому світі «гравцями» стали повстанські угруповання, діаспори, етнічні партії, міжнародні організації й інші структури. Знову ж таки простежуємо акцент на ідентичності й різномірності, за яку виникає необхідність боротись. Американський аналітик Т. Барнетт вирізняє єдиний тип конфлікту в сучасному світі – конфлікт глобалізації. У цьому типі містяться і конфлікт ідентичності, і конфлікт поділу влади та ресурсів, і національні конфлікти. У зв'язку з цим можливими стають конфлікти між тими, хто хоче зробити світ ще взаємопов'язанішим, і тими, хто хоче ізолювати частину людства або частину своєї нації від глобалізації. Ту ділянку земної кулі, яка не має змоги користуватись «універсальними благами» глобалізації, Т. Барнетт назвав «озоновою діркою глобалізації», «неінтегруючим провалом». Саме звідси і варто чекати приросту потенціалу міжнародного світового конфлікту [9].

Цінна для порівняння методологічна концепція англійського соціолога Дж. Гелбрейта, де він підтверджує думку: що становить благо та цінність для одного, не є ним для іншого. У сукупності потреби, орієнтири й цінності людства створюють символічний універсум всього розмаїття у світі – від товарів до процесів. Окрім зазначених чинників та механізмів впливу глобалізації та універсалізації на світ існують ще й об'єктивні чинники окремого суспільства, котрі містять демографічні показники, економічні рівні, якість самого суспільства. Отже, локальне також може впливати на глобальне і саме нав'язує йому необхідні потреби [див.: 7].

У праці «Насилля глобального» Ж. Бодріяр намагається пояснити, власне, аналогію або, навпаки, розбіжність між глобальним та локальним розумінням світу [2]. Це відбувається через пошук аналогії між глобалізацією й універсалізацією. Універсалізація зв'язана з правими людини, свободою і демократією, тобто цінностями, ключовими для всього людства. На відміну від неї глобалізація торкається технології, ринку, інформаційного середовища. Глобалізація здається незворотнім процесом, а універсалізація – лише процесом, що змінюється в ході історії. Кожна культура, яка стала універсальною, втрачає існування або помирає. Саме тому й виникають більшість конфліктів у середовищі універсалізації. Проте ці конфлікти створює саме людство. Люди вірять, що ідеальне призначення всякої цінності в їхньому житті – це її універсальність. Дуже важливий у сучасному світі розподіл однакових цінностей та інтересів між людьми; це й зближує їх. Хоча насправді поза увагою залишається небезпека перетворення цінностей на смертельну зброю. Тоді й починається боротьба за ідентичність та самовизнання. Сьогодні універсалізація бездіяльна, можливо, у зв'язку з тим, що усі ключові цінності розвитку світу втратили актуальність і цінність. Досягнення найзагальнішого значення тих же цінностей – демократії, свободи та прав людини – загинули.

Універсалізація втрачає зміст через глобалізацію. Глобалізація обміну змінила сутність універсалізації, інакше кажучи, унеможливила ціннісну універсалізацію. Перехід від універсального до глобального призвів до фрагментації суспільства і гомогенізації. Універсальні цінності втрачають владу та законність. Хоч вони були подані як єдино можливі культурно-зв'язуючі цінності, але більше не здатні це здійснювати, оскільки поширення глобалізації знищило всі форми

диференціації й універсальні цінності, які були і об'єднуючим елементом, і елементом розрізнення кожної зокрема. Проте універсалізація виявила себе в історії. Сьогодні все-таки виражені глобальним порядком, без усякої альтернативи, з одного боку, і сингулярності – з іншого, концепції свободи, демократії та прав людини виглядають на тлі глобалізації жахливо.

Усі універсальні цінності замінені віртуальними глобальними цінностями. Саме тому й на основі цих розбіжностей з'являються конфлікти, насилля глобального над універсальним. Це насилля характеризується верховенством технічного виробництва й ефективності, тотального управління, інтегрованої циркуляції та еквівалентності всіх обмінів [2].

Ціннісний конфлікт у сучасному глобалізованому світі, виникнувши на базі універсалізації, взагалі відкидає компромісні вирішення, що, власне, й намагається дослідити Ж. Гуенно. На його думку, за природою ціннісний конфлікт – це конфлікт з нульовою сумою [10].

Отже, засадами, котрі становлять методологію дослідження універсалізації як причини виникнення конфліктів у глобалізованому світі, є теорії глобалістики. На них ґрунтуються й усі теоретичні поняття та принципи універсалізації. Саме теорії глобалістики чітко розмежовують глобалізацію й універсалізацію, розглядаючи глобалізацію у вигляді виміру сучасної світової політики, а універсалізацію – об'єктивного процесу спільного формування цінностей і тенденцій світового прогресу. Універсалізація – це виокремлення основних ідеалів та орієнтирів, загальних для всієї світової спільноти, що допомагають їй перебувати у постійній взаємодії.

Стосовно методології в процесі пізнання поняття універсалізації та виникнення конфліктів у середовищі універсалізованого світу, то вона здійснює для нашого дослідження дві вагомих функції. За допомогою методології суб'єкт пізнання (а це, власне, і є універсалізація та поняття конфлікту) фіксує фрагмент реальності як предмет дослідження. Це – по-перше. І, по-друге, методологія, виходячи з можливості існування явища, що на основі цієї методології існує в реальній картині світу, допомагає виявити практичне спрямування конкретного процесу пізнання, отже, і реальний стан проблеми. У зв'язку з цим доходимо висновку: методологія та методичні підходи вивчення нашого питання дають змогу розглянути дослідження, поділяючи його на два взаємозалежні блоки. Перший вивчає безпосередньо поняття універсалізації, його зв'язок із глобалізацією, зародження самого поняття. Другий аналізує сутність конфліктів, які виникають у середовищі глобального світоустрою, під впливом універсалізації. За допомогою методології ми зможемо або відкинути, або підтвердити положення. У такий спосіб логічним залишається перехід до першого блоку дослідження.

Список використаної літератури

1. Бек.У. Концепция общества риска [Електронний ресурс] /У. Бек. – Режим доступу: <http://www.sociosinfo.ru/socios-1105-1.html>.
2. Бодрийяр Ж. Насилие глобального. [Електронний ресурс] / Ж. Бодрийяр. – Режим доступу: <http://www.dglobal.narod.ru/violence.htm>
3. Бодрийяр Ж. Прозрачность зла / Ж. Бодрийяр. – М: Добросвет, 2000. – 571 с.

4. *Делокаров К. Г.* Глобализация и теория хаоса /К. Г. Делокаров. – М.: Scientific Press Ltd, 2002. – 189 с.
5. *Надурак В. В.* Трансформація моралі у процесі глобалізації сучасного світу / В. В. Надурак // Вісник Прикарпатського університету: Філософські і психологічні науки. – Івано-Франківськ: Плай, 2006. – Вип. ІХ. – С. 63–69.
6. Розширение конфликта [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studentu-vuza.ru/psihologiya/konfliktologiya/razreshenie-konflikta.html>
7. *Федотова В. Г.* Хорошее общество / В.Г.Федорова. – М.: Прогресс-традиция, 2005. – 544 с.
8. *Хантингтон С.* Кто мы? Вызовы американской национальной идентичности /С. Хантингтон – М.: ООО «Изд-во АСТ»; ООО «Транзиткнига», 2004. – 635с.
9. *Barnett Thomas.* Globaliation. [Електронний ресурс] / *Thomas Barnett.* – Режим доступу: <http://thomaspmbarnett.com/>
10. *Guehenno Jean-Marie.* Globalization and International System of Democratic / Jean- Marie Guehenno //Journal of Democracy –1999. – № 10(1). – Р. 22–35.
11. *Luhmann Niklas.* Ökologische Kommunikation: Kann die moderne Gesellschaft sich auf ökologische Gefährdungen einstellen?/ Niklas Luhmann. – Opladen, Westdeutscher Verlag, 1986. – 275 s.

Стаття надійшла до редколегії 15.04.2014

Прийнята до друку 10.05.2014

METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF INVESTIGATING THE ISSUE OF UNIVERSALIZATION OF POLITICAL PROCESSES IN THE MODERN GLOBALIZED WORLD

Victoria Bunyk

*Ivan Franko National University of Lviv
Institute of philosophy, department of theory and history of political science
Universytetska st., 1, 79000, Lviv, Ukraine
e-mail: vik-ka04@ukr.net*

This article investigated the universalization of social and political process as a cause of conflict and as a massive transformation in the political life of society. In the article universalization is considered as a variable element that is either "take root" in the system of society or not. The process of "destruction" universalization of native society elements, which resulted in the identification of a conflict that defines the boundary between universal and singular.

Key words: political process, globalization, political conflict, the universalization of the political process, the transformation of social and political life.

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПРИНЦИПЫ ИССЛЕДОВАНИЯ ПРОБЛЕМЫ УНИВЕРСАЛИЗАЦИИ ПОЛИТИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ В СОВРЕМЕННОМ ГЛОБАЛИЗИРОВАННОМ МИРЕ

Виктория Бунік

*Львовский национальный университет им. Ивана Франко,
философский факультет, кафедра теории и истории политической науки,
ул. Университетская, 1, 79000, Львов, Украина
e-mail: vik-ka04@ukr.net*

Исследуется универсализация общественно-политического процесса как причина возникновения конфликта и масштабная трансформация в политической жизни общества. Универсализация рассматривается в виде сменного элемента, что либо «приживается» в системе общества, либо нет. Характеризируется процесс "уничтожения" универсализацией родных для общества элементов, в результате которого возникает конфликт идентификации, который определяет границу между универсальным и сингулярным.

Ключевые слова: политический процесс, глобализация, политический конфликт, универсализация политических процессов, трансформация общественно-политической жизни.